

Ruhun Görkemi ve Zekânın Asaleti

Doğada canlı-cansız hiçbir varlık, salt kendi benliği için yaşamamaktadır. Doğal sistem gereği, her şey birbirinden beslenir. Güneş kendisi için doğmadığı gibi, ağaç da kendisi için meyve vermez. Aynı şey biz insanlar için de geçerlidir. Karşılıklı ihtiyaç gereği, birbirimizi sevgiyle, minnet etmeden tamamlamalı, geliştirmeliyiz. Aldığımız kaynağa geri vermekle yükümlüüz.

Bu perspektife göre, hayatın kendine özgü kuralları, ruhsal yasaları var. **"Karşılıklılık ve faydalılık"** ilkesi, bu yasaların başında gelir. Karşıtlıktan tamamlayıcılığa giden yolda, **"karşılıklılık ve faydalılık"** ilkesi her zaman devrede olması gerekir. Öyle olsa da, aslında hayatın görünmeyen ruhani merkezinde **"koşulsuz sevgi"** var. Hayatın görünmez alanlarında çoğu kez etkindir, işbaşındadır.

Ancak insandaki etkin diğerkâmlığı aktifleştiren **"karşılıklılık ve faydalılık"** ilkesi her yerde, her koşulda, her ilişkide gerektiği kadar gözetilirse, hayat çok daha doyumlu ve anlamlı olur. Güzelleşir ve zenginleşir.

Çünkü insan, benciliği ve egosal ihtirasları/hırsları yenebildiği oranda insanlaşır. Güzel ahlak sahibi olur, ruhen büyür ve gelişir.

"İnsanların size nasıl davranmasını istiyorsanız, siz de onlara öyle davranın" (Matta 7: 12, Luka 6: 31) diyen Mesih'in sözü bu **"karşılıklılık ve faydalılık"** ilkesinin ana kaynağını oluşturmaktadır. Burada esas olan, ruhun özgürlüğü anlamına gelen samimiyettir. Sömürüye ve istismara kapalı olan iyi niyettir.

Çünkü kibirli, kindar, bencil, içten pazarlıklı, hesapçı, ikiyüzlü bir insanın içsel anlamda iyi niyet edinmesi imkânsızdır. Niyet samimi değilse etkisizleşir. İkiyüzlünün niyeti bozuktur, mutlaka ters teper ve aksi etki oluşturur.

İnsan başkasına ikiyüzlü olabilir; en kötüsü, kendimize de ikiyüzlü olabiliriz. Başkalarına dürüst olmak kolaydır; kendimize dürüst olmak ise maharet ister. Zekânın kurnazlıklarıyla insanları kandırsak da niyetlerimizin karşılığını yaratan Allah'ı kandıramayız. Yüce Yaradan kendimizden bile gizleyebildiğimiz gerçeği bilir. Kalbimizin derinliklerinde dilerken O'na ne söylediğimize değil, gizliden gizliye kendimize ne söylediğimize bakar.

Dolayısıyla insan onuruna karşı yapılan her türlü sömürü ve istismar ve başkasının hakkını herhangi bir şekilde yeme (veya gasp etme) ilahi kayıtlara zülüm olarak geçer. İnsan/kul hakkına girdiği için sindirmesi zor olur. Keder ve bela olarak geri döner.

Bu acı gerçeklerle yüzleşmemek için bencil yaklaşımların baş tacı yapıldığı durumlarda, diğerkâmlığı tetikleyen vicdan; kurnaz/sinsi düşüncelere debriyaj, bencil/egoist tutumlara fren olmalıdır. Bu işlevi görmelidir. Öyle olmalıdır.

Bunun olabilmesi için nobran tutumların etkinliği kırılmalıdır/zayıflatılmalıdır. Hatta mümkünse yok edilmelidir. **"Nezaket, Zarafet, Nezahet"** gibi hasletler insanda acımtırak bir his uyandırsa da, aslında bu erdemler ortak yaşamın ve medenileşmenin önünü açan ve nobran tutumların etkinliğini kıran/zayıflatılan en sağlam/selim formülü de barındırmaktadırlar. Tahakkümün yerine onların anlamı ikame edildiğinde insan onuru öz değerine kavuşmuş olur.

Bir düşünceye göre, **"Bu erdemler, ahlak yaşamız ve insanlığın var oluş mücadelesi arasında çatallanan bir bahçedeki kavşak tabelasıdır."**

Fransızlar; **"Nezaket zekânın asaletidir"** der.

1927 yılında "zengin ve hayat verici fikirleri ve bu fikirlerin sunulmasında kullandığı parlak yeteneği sebebiyle" Nobel Edebiyat Ödülüne layık görülen

ünlü filozof/yazar Henri-Louis Bergson (1859-1941) **“Kibarlık, ruhun görkemidir”** sözüyle aynı minvalde değerlendirmek gerekir.

Bergson, **“Ahlak, başkalarının iyiliğini düşünmek, en azından onlara fenalık etmemek olduğuna göre, kaba ve terbiyesiz insan, kendindeki ahlaklı olma yetisini durmadan yaralıyor demektir”** yargısıyla bir anlamda bu erdemlerin bir nevi ahlak olduğunu vurgulamaktadır.

Çünkü ahlaki temizliğin temelini oluşturan ve ahlaki tutarlılığı önceleyen bu erdemlerin varlığı ilerleme/gelişim demektir: Yaşamı kolaylaştırır. Nefes aldırır. Özü gürlleştirir. Yokluğu ise, gerileme/negatif durgunluk demektir: Yaşamı zorlaştırır. Oksijeni zehirler. İlişkileri baltalar. İnsan onurunu yaralar. Samimiyeti sakat bırakır. Dürüstlüğü süründürür.

Denildiği gibi: **“Her insan kendi iç dünyasının hem mimarı, hem de celladıdır.”**

Kendi kendimizin celladı olmamak için yaşamdaki kırılğanlığı azaltan ve ruhsal hastalıkları sağaltan bu erdemleri önemsemeliyiz. Hayatımızdaki etkinliğini arttırmalıyız.

Çünkü onların dili öyle bir lisandır ki, onu sağır da duyar. Güzellikleri öyle bir güzelliştir ki, onu görgüsüz de görür. Kör de hisseder.

Süryanicedeki anlamlarını da içeren yaşamdaki faydalarını ve etkilerini, sosyolojik yaklaşımlara göre irdelediğim **“Nezaket, Zarafet, Nezahet”** başlıklı yazımın linklerini ekte değerli okuyucunun bilgisine sunuyorum. Merak edenler bu erdemlerin anlamlarını daha geniş bir şekilde okuyabilir.

<https://www.karyohliso.com/articles/article/5793>

<http://www.mardinexpress.com/nezaket-zarafet-nezahat/>

Saygılarla

Yusuf Beğtaş